

Tekst gwarowy — Kościelisko 2

Autor: Magdalena Dawid

Informator: Józef Pitoń, urodzony 15 IX 1932 roku w Kościelisku, absolwent AWF w Krakowie, obecnie mieszkający w Zakopanem. Pochodzi z rodziny od pokoleń osiadłej w Kościeliskach. Pan Pitoń jest znanym gawędziarzem, przewodnikiem i ratownikiem tatrzańskim, autorem tomików opowiadań: "Moje bajdy", "Naski świat", "Holni ludzie", "Lecom roki". Jest też aktywnym działaczem i honorowym członkiem Związku Podhalan, znawcą i popularyzatorem kultury podhalańskiej. Nagrania dokonano w lutym 2009 roku podczas wycieczki dialektologicznej studentów i pracowników Uniwersytetu Warszawskiego. Pan Józef Pitoń jest świetnym informatorem, choć mówiącym także polszczyzną literacką. Zna bardzo dobrze zwyczaje i kulturę mieszkańców Podhala, chętnie i długo opowiada gwara, a z długiej opowieści wybrano tu tylko fragmenty o: powinowactwie, chrzcie, ślubie, jedzeniu, pogodzie i wyrobie serów.

Chrzest{vm}T497.mp3|L{/vm}

A na chrzcie, jak to wyglądało? A no właśnie, nigdy nie wiemy. Na krzcinach? U nas się gado krzciny. Krzesno {tt}ojciec, labializacja nagłosowa, archaiczna postać wyrazu, bez j|łociec{/tt}, krzesno matka. Nie ojciec chrzesny, matka ino krzesno łociec, {tt}chrzestna, przejście grupy spółgłoskowej chrz- > krz-, utożsamienie ścieśnionego a z o|krzesno{/tt} matka. A w ogóle jest, u nos sie zamiast proszę pana, proszę pani, to sie godo krzesny, krzesno. Krzesny, to jest {tt}tak jakby, udźwięczniająca fonetyka międzywyrazowa|tag jakby{/tt} szanowny panie, a krzesno matko, to zaś prosze pani. To tak do obcych? Szczególnie do starszych, ale góroli, nie? Nie z rodziny, to jest taki, taki po prostu tytułowanie jak: Słuchajciez panie, powiedzcie mi to i to. Krzesny, powiedzciez mi... Krzesno matko, jako sie to tam idzie? Znocie tego abo tamtego, nie? No i krzest normalnie no {tt}idą, rozłożona wymowa wygłosowej nosówki: -ą > -om|idom{/tt} do kościoła łociec krzesny, krzesno matka no i teraz to jest moda, że sie ubiro dzieci po góralsku, cy małe i {tt}dziewczynki, mazurzenie|dziewczynki{/tt}, chłopców i w {tt}w kapelusikach, przejście wygłosowego -ch > -k|kapelusikak{/tt}, i w takik, i w kerpcak, i to, no i młodzi państwo, łojcowie matki, no to tyż po góralsku. Kumoter, bo to jest kumoter, {tt}kumoszka, mazurzenie|kumoska{/tt}, kumoter, kumoska, a to też przeważnie kumoska po góralsku i młody kumoter po góralsku. No jest taka moda teraz.